

Vergaderjaar 2011–2012

21 501-07

Raad voor Economische en Financiële Zaken

Nr. 859

BRIEF VAN DE MINISTER VAN FINANCIËN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 18 november 2011

Hierbij zend ik u de geannoteerde agenda voor de Eurogroep en de Ecofin Raad van 29 en 30 november 2011 te Brussel.

Het is mogelijk dat nog punten worden toegevoegd aan de agenda of dat bepaalde onderwerpen worden afgevoerd of worden uitgesteld tot de volgende vergadering.

Tevens zend ik u de beantwoording van de vragen van de leden Braakhuis en Sap (GroenLinks) (Aanhangsel Handelingen II, 2011/12, nr. 695).

De minister van Financiën,
J. C. de Jager

GEANNOTEEERDE AGENDA VAN DE EUROGROEP EN ECOFIN RAAD VAN 29 EN 30 NOVEMBER TE BRUSSEL

1. Griekenland: zesde tranche en stand van zaken aanvullend programma

Document: n.v.t.

Aard bespreking: n.v.t

Besluitvormingsprocedure: n.v.t

Toelichting: Tijdens zijn Eurotop is bepaald dat Griekenland met zijn private crediteuren overeenstemming moet bereiken over een obligatie-omruil, door middel van een afschrijving op obligaties in handen van private crediteuren met 50%, die leidt tot een daling van de Griekse schuld naar 120% BBP in 2020. De voorbereiding hiervoor zijn in Griekenland gaande. Met betrekking tot de vrijgave van de zesde tranche uit het bestaande leningenprogramma wachten Nederland en de overige eurolanden schriftelijke bevestiging van de steun van de grootste politieke partijen PASOK en ND voor de afspraken van 26 oktober af. Ik verwijs hiervoor naar de brief aan de Tweede Kamer van 14 november jl. met kenmerk (BFB2011-2537M) voor de laatste stand van zaken. Gezien de snelle ontwikkelingen zal ik de Tweede Kamer hier verder over informeren tijdens het Algemeen Overleg van 24 november.

2. Stand van zaken kwetsbare lidstaten

Document: n.v.t.

Aard bespreking: n.v.t

Besluitvormingsprocedure: n.v.t

Toelichting: Tijdens de Eurozonetop van 26 oktober hebben Spanje en Italië toegezegd maatregelen door te voeren om de overheidsfinanciën te saneren en het groeipotentieel van de economie te verhogen. Implementatie van deze maatregelen zal door de Commissie en de eurolanden gemonitord worden. Ik verwijs hiervoor naar de brief aan de Tweede Kamer van 14 november jl. met kenmerk (BFB2011-2537M) voor de laatste stand van zaken. Gezien de snelle ontwikkelingen zal ik de Tweede Kamer hier verder over informeren tijdens het Algemeen Overleg van 24 november.

3. EFSF

Document: nog niet beschikbaar

Aard bespreking: discussie

Besluitvormingsprocedure: unanimiteit

Toelichting: De Eurogroep zal spreken over de verdere uitwerking van de modaliteiten om de slagkracht van het EFSF te versterken. Het gaat dan enerzijds om het verzekeringsmodel waarin een verzekering wordt aangeboden aan investeerders bij de uitgifte van een obligatie door een euroland. De tweede modaliteit betreft het bijeenbrengen van private en publieke middelen om de slagkracht van het EFSF te vergroten. Hier stelt het EFSF een Co Investment Fund (CIF) voor dat op de primaire en secundaire markt obligaties kan opkopen. Onder beide opties die het EFSF voorstelt gaat steun samen met een Memorandum of Understanding en met beleidscondities zoals is vastgelegd in EFSF guidelines. Om de nieuwe modaliteiten om de slagkracht van het EFSF te versterken adequaat vast te leggen zullen de eerdere guidelines van het EFSF aangepast worden. Naar verwachting zullen de aangepaste guidelines besproken worden door de Eurogroep van 29 november. De Tweede Kamer zal de gelegenheid krijgen zich hierover uit te spreken alvorens Nederland definitief instemt met deze nieuwe guidelines.

4. Stand van zaken ESM Verdrag

Document: nog niet beschikbaar

Aard bespreking: discussie

Besluitvormingsprocedure: unanimiteit

Toelichting: Tijdens de Eurogroep zal naar verwachting verder gesproken worden over de stand van zaken met betrekking tot het ESM verdrag. Naar aanleiding van de 21 juli besluitvorming wordt het verdrag tot oprichting van het ESM aangepast. Het gaat dan onder andere om het aanpassen van het ESM verdrag ten behoeve van de nieuwe instrumenten van preventieve kredietlijnen, secundaire opkopen, en herkapitalisaties van banken. Het is onwaarschijnlijk dat ondertekening van het verdrag bij de Eurogroep plus van 29 november zal plaatsvinden. Zodra de wijzigingen van het ESM verdrag volledig zijn uitgevoerd, kunnen de nationale ratificatieprocedures die op dit moment tijdelijk zijn opgeschort worden hervat.

5. Governance en Europluspact

Document: Commissievoorstellen op basis van artikel 136

Aard bespreking: Eerste discussie, wellicht aanname van algemene conclusies

Besluitvormingsprocedure: Geen, tenzij er conclusies worden aangenomen op basis van consensus

Toelichting: De Eurogroep zal spreken over de governancevoorstellen van de Commissie die naar verwachting op 23 november zullen uitkomen. De wijze waarop wordt omgegaan met de aanbevelingen van de Commissie inzake het SGP is, als bekend, reeds aangescherpt met de bereikte overeenstemming over het zogenaamde «six-pack». Hierin zijn onder meer afspraken gemaakt over het opleggen van sancties, waarbij een voorstel van de Commissie uiteindelijk slechts met een gekwalificeerde meerderheid in de Raad kan worden tegengehouden. In lijn met de Nederlandse inzet, heeft de Commissie in aanvulling hierop tijdens de Eurozonetop van 26 oktober nieuwe wetgevingsvoorstellen aangekondigd die extra instrumenten, bovenop het six-pack, zullen bieden om maatregelen te kunnen nemen tegen landen die de regels van het SGP overtreden. Het betreft onder andere de mogelijkheid voor de Commissie en de Raad om begrotingen van lidstaten in een buitensporigtekortprocedure te beoordelen voordat deze door nationale parlementen worden vastgesteld, alsmede de bevoegdheid van de Commissie om de uitvoering van de begroting te monitoren en zo nodig aanpassingen voor te stellen.

Daarnaast zullen de Eurogroep en de Ecofin vooruitblikken op het interim-rapport dat Van Rompuy op 9 december aan de Europese Raad zal presenteren, waarbij in de Ecofin ook aandacht zal zijn voor hoe deze voorstellen zich verhouden tot het Europluspact. Tijdens de Eurzonetop van 26 oktober is namelijk afgesproken om in december verder te spreken over versterking van de governance van de eurozone, waaronder strakkere begrotingsdiscipline. De Voorzitter van de Europese Raad, de voorzitter van de Eurogroep en de voorzitter van de Commissie zijn gevraagd na te gaan welke initiatieven mogelijk zijn om dat doel te bereiken, inclusief via een mogelijke Verdragswijziging. Een verdere uitbreiding van de bevoegdheden van deze Commissaris en mogelijkheden voor verdergaand onafhankelijk en afdwingbaar toezicht, zouden ook in deze voorstellen hun beslag kunnen krijgen. Het eindrapport van Van Rompuy moet in maart 2012 klaar zijn.

6. Kapitaalseisenrichtlijn IV

Document: Voortgangsrapport van EU-voorzitterschap

Aard bespreking: Presentatie van de voortgang van onderhandelingen en gedachtewisseling

Besluitvormingsprocedure: n.v.t.

Toelichting: Het Pools voorzitterschap zal een tussenrapportage van de onderhandelingen over de *Capital Requirements Directive IV* («CRD IV») aan de Ecofin presenteren met als doel de belangrijkste onderhandelingsgebieden aan te stippen en een oriënterend debat te houden. Het hoofddoel van CRD IV is de vertaling van de Basel III afspraken in het Europese wet- en regelgeving. Nederland vindt het belangrijk dat de Basel III afspraken zo volledig mogelijk en uniform in de EU geïmplementeerd worden. Tegelijkertijd moet er voldoende ruimte worden gecreëerd om systeem- en macro-prudentiele risico's nationaal te adresseren door een aantal specifieke uitzonderingen te introduceren.

7. Ierland: afronding review door de Trojka

De vierde review van Ierland door de Trojka heeft plaatsgevonden tussen 10 en 20 oktober. De Commissie heeft hierover een concept-rapport opgesteld en naar de lidstaten gestuurd. Dit rapport wordt naar verwachting begin december openbaar gemaakt. Uit een gezamenlijk statement van de drie Trojkapartijen op 20 oktober, direct na beëindiging van de missie, bleek dat zij alle drie van mening waren dat het Ierse programma goed «on track» is. De belangrijkste conclusie van het rapport is dat Ierland goede vorderingen heeft gemaakt bij de implementatie van de beleidscondities die zijn verbonden aan het leningenprogramma van Ierland.

De verwachting is dat het begrotingstekort ruim binnen de marges in het programma blijft. Ook de grondige hervorming van de financiële sector loopt volgens schema. De herkapitalisatiebehoefte van de Ierse financiële sector valt lager uit dan ten tijde van het opstellen van het programma werd geraamd. Ierland heeft belangrijke wetgeving aangenomen om het toezicht op financiële instellingen en de interventiemogelijkheden van de overheid te versterken. Tenslotte maakt Ierland goede voortgang bij de implementatie van structurele hervormingen die gericht zijn op het verhogen van de werkgelegenheid. De Ierse economie presteerde in 2011 beter dan verwacht, vooral als gevolg van een sterk gestegen netto-uitvoer. Dit wordt ondersteund door een snelle correctie van de Ierse concurrentiepositie. Ter illustratie: waar lonen in het eurogebied in van Q2 2010–Q2 2011 met gemiddeld 3,6% stegen, daalden zij in Ierland met 3,5%. Voorlopig profiteert de arbeidsmarkt echter nog niet van het economisch herstel. De werkloosheid blijft met 14,3% hoog. Gezien de gestegen risico's op de financiële markten in het eurogebied dringt de Commissie aan op het aannemen van een behoedzame begroting voor 2012. Onder de huidige ramingen wordt voorzien dat de consolidatie in 2012 groter zal zijn dan in het programma wordt verwacht gezien de grotere overloopeffecten van de budgettaire maatregelen die in 2011 zijn geïmplementeerd.

Op basis van de discussie zal de Eurogroep tot een principebesluit komen over uitkering van de volgende leningentranche. Voorzien is dat deze tranche, die in totaal € 8,5 mrd omvat (waarvan € 4,2 mrd van EFSF/EFSM, € 3,8 mrd van het IMF en € 0,5 mrd van het VK) in januari wordt uitgekeerd.

8. Herziening Code of Conduct Stabiliteits- en Groeipact

Document: herziene Code of Conduct (nog niet beschikbaar)

Aard bespreking: accorderen van herziene Code of Conduct

Besluitvormingsprocedure: consensus

Toelichting: Mogelijk zal de Ecofin Raad de herziene versie van de *Code of Conduct* van het Stabiliteits- en Groeipact (SGP) accorderen. De *Code of Conduct* is een document waarin de afspraken uit het Stabiliteits- en Groeipact nader worden geduid en waarin wordt vastgelegd welke informatie lidstaten precies moeten aanleveren in het jaarlijks in te leveren Stabiliteitprogramma. Nu het SGP is herzien met de aanname van het governancepakket, dient ook de *Code of Conduct* te worden aangepast. Het gaat bijvoorbeeld om het aanvullen van de *Code of Conduct* met de gemaakte afspraken over bijvoorbeeld de uitgavenregel in de preventieve arm en de schuldenbenchmark in de correctieve arm van het SGP.

De *Code of Conduct* is geen juridisch instrument, maar betreft additionele politieke afspraken over de precieze duiding in de praktijk van de afspraken uit het SGP. Er vindt derhalve geen officiële besluitvorming plaats. Wel dient in de Raad consensus te worden bereikt over de inhoud van de *Code of Conduct*. Het is nog niet duidelijk of de *Code of Conduct* zal voorliggen op de Ecofin van 30 november aanstaande. Deze dient flink te worden aangepast en aangevuld naar aanleiding van het governancepakket, en hier wordt op dit moment nog aan gewerkt. Het is daarom mogelijk dat de *Code of Conduct* pas op de volgende Ecofin (januari aanstaande) kan worden geaccordeerd. Na goedkeuring door de Ecofin zal het document ook openbaar beschikbaar zijn.

9. Terugkoppeling G20 van 3 en 4 november te Cannes

Document: n.v.t.

Aard bespreking: gedachtewisseling

Besluitvormingsprocedure: n.v.t.

Toelichting: Op 3 en 4 november jl. vond de top van de G20 plaats in Cannes. Onder dit agendapunt zal de Ecofin worden teruggekoppeld over de discussies in het EFC. De regeringsleiders hebben na afloop een communiqué uitgebracht met vier, voor de Ecofin relevante, hoofdpunten. Ten eerste komt Italië onder toezicht, waarbij elk kwartaal een publiek rapport zal verschijnen over de voortgang van de implementatie van de door Italië aangekondigde maatregelen. Ten tweede is er een nieuw IMF-instrument overeengekomen, de Precautionary and Liquidity Line (PLL), die bedoeld is voor kortdurende liquiditeitssteun aan landen. Daarnaast is de discussie over aanvullende IMF-middelen geagendeerd voor de volgende G20 bijeenkomst van de ministers van Financiën en tenslotte, is besloten dat de Financial Stability Board (FSB) rechtspersoonlijkheid en meer onafhankelijkheid krijgt in financiële middelen. Op dit moment wordt de FSB gefinancierd door de Bank for International Settlements (BIS).

Nederland juicht het toe dat het IMF toezicht gaan houden op de implementatie van de aangekondigde maatregelen in Italië. Het nieuwe IMF-instrument lijkt sterk op andere IMF-instrumenten (in het bijzonder de Precautionary Credit Line) en is speciaal toegesneden op liquiditeitsbehoefte op de korte termijn. Het zal verder worden uitgewerkt in IMF-verband. De uiteindelijke besluitvorming hierover ligt in de IMF-Board. Nederland verwelkomt de discussie over aanvullende middelen voor het IMF; middelen van buiten de eurozone gekoppeld aan de expertise van het IMF kunnen helpen het vertrouwen van markten te herstellen. De afspraken over de FSB, waarvan de implicaties nog niet helemaal duidelijk zijn, lijken erop gericht om het forum te versterken en

onafhankelijker te maken. Nederland hecht grote waarde aan de FSB en zijn vertegenwoordiging daarin en zal de discussies over de toekomst van de FSB nauwgezet volgen.

10. Nationale financieel-economische consequenties van EU wetgeving

Document: concept raadsconclusies; niet openbaar

Aard bespreking: aannname raadsconclusies

Besluitvormingsprocedure: unanimiteit

Toelichting: Er liggen conclusies voor ter aannname in de Ecofin Raad met betrekking tot nationale financieel-economische consequenties van EU wetgeving. Achtergrond is een in aanloop naar de informele Ecofin Raad in Wroclaw van 16 en 17 september 2011 door het Voorzitterschap gelanceerd initiatief dat sindsdien in onder andere het Financieel Economisch Comité (EFC) en het Politiek Economisch Comité (EPC) verder is uitgewerkt. Het initiatief doelt erop om implicaties van EU wetgeving voor de begroting en het bedrijfsleven van lidstaten een nog uitdrukkelijker plek te geven in het Europese besluitvormingsproces. In de conclusies roept de Raad in herinnering, zich samen met het Europese Parlement te hebben gecommitteerd aan effecttoetsing van substantiële amendementen op Commissie voorstellen. Hiermee komt de Raad tegemoet aan de bestaande «Inter-institutionele overeenkomst». Hiernaast wordt het Comité van Permanente Vertegenwoordigers (COREPER) uitgenodigd om na te gaan op welke manier de omgang met impact assessments in de Raad verder versterkt kan worden, ook met betrekking tot een rol voor de Ecofin en de Concurrentiekracht Raad om de financieel economische consequenties van omvangrijke EU wetvoorstellen te beoordelen.

11. Annual Growth Survey

Document: n.v.t.

Aard bespreking: gedachtewisseling

Besluitvormingsprocedure: n.v.t

Toelichting: De Ecofin zal waarschijnlijk vooruitkijken naar de Annual Growth Survey. Dit rapport komt waarschijnlijk in december uit en vormt de aftrap van het Europese semester. In de Annual Growth Survey geeft de Commissie richtlijnen voor het economische en budgettaire beleid van de komende tijd. Qua economisch en budgettair beleid is het essentieel dat landen voldoende hervormen en bezuinigen om het vertrouwen van de financiële markten terug te winnen. Daarnaast is het belangrijk dat de Annual Growth Survey niet alleen vooruitkijkt, maar dat er ook aandacht is voor de prestaties van landen in het verleden.

12. Raadsconclusies over EU statistieken

Document: Draft council conclusions on EU Statistics (Brussel, November 2011)

Aard bespreking: aannname raadsconclusies over de EU statistieken

Besluitvormingsprocedure: gezamenlijke instemming door de Ecofin

Toelichting: Nederland kan instemmen met de voorliggende raadsconclusies over EU statistieken. Naar verwachting kunnen de raadsconclusies over EU statistieken op brede steun rekenen van lidstaten.

De eerdere problemen met de Griekse statistieken hebben de noodzaak van een verdere verbetering van de governance op statistiek terrein aangetoond. De herziene praktijkcode voor het Europees Statistisch Systeem draagt zorg voor onder meer versterking van de professionele onafhankelijkheid, het ruimer gebruik van administratieve gegevens voor statistische doeleinden en versterkt de sturing op kwaliteit. Hetzelfde geldt

voor de aanbevelingen van de European Statistical Governance Advisory Board (ESGAB) betreffende de versterking van de geloofwaardigheid van officiële statistieken.

Vermindering van administratieve lasten, vereenvoudiging, efficiency en prioritering blijven sleutelwoorden bij de Europese statistieken. Dit alles binnen de randvoorwaarden van kwaliteit en beschikbaarheid van essentiële statistieken voor de beleidsmakers. Een verdere vermindering van de administratieve lasten uit hoofde van vooral de statistieken op terrein van de internationale handel kan rekenen op steun van Nederland.

13. Gedragscodegroep

Document: Rapport van de Gedragscodegroep, [niet openbaar]

Aard bespreking: Voortgangsrapportage ter kennisneming

Besluitvormingsprocedure: unanimititeit

Toelichting: De Gedragscodegroep doet van haar bijeenkomsten halfjaarlijks verslag in een voortgangsrapport aan de Ecofin Raad. Het rapport doet verslag van werkzaamheden ten aanzien van rollback en standstill. Het standstill principe houdt de afspraak in om geen nieuwe schadelijke belastingmaatregelen te introduceren. In het nu aangeboden voortgangsrapport wordt verder ingegaan op de voortgang van het huidige werkprogramma van de Gedragscodegroep. Dit betreft het uitdragen van de Code naar derde landen en anti-misbruikmaatregelen. Tevens bevat het voortgangsrapport een nieuw werkprogramma.

14. Presentatie Jaarverslag van de Europese Rekenkamer over de EU begroting 2010

Document: Jaarverslag van de Europese Rekenkamer over de uitvoering van de EU begroting 2010 (<http://eca.europa.eu/portal/pls/portal/docs/1/9814748.PDF>)

Aard bespreking: Presentatie

Besluitvormingsprocedure: De Europese Rekenkamer presenteert het Jaarverslag over de EU begroting 2010. Er wordt geen beslissing genomen tijdens deze Ecofin Raad. De Ecofin van 21 februari 2012 beslist over het Dechargeadvies van de Raad met gekwalificeerde meerderheid. Vervolgens beslist het Europees Parlement of zij overgaat tot het verlenen van kwijting aan de Europese Commissie.

Toelichting: Voor Nederland is het Jaarverslag van de Europese Rekenkamer een belangrijk element in de standpuntbepaling ten aanzien van Decharge van de EU begroting, meer specifiek het Dechargeadvies van de Raad. NL kijkt bij de beoordeling naar meerdere zaken: is het aantal fouten toegenomen of afgenomen? Wat is het financieel belang dat hiermee gemoeid is? Is er verbetering zichtbaar in de beheers- en verantwoordingssystemen? Deze afweging is aan de orde bij de Ecofin Raad van februari 2012. Het kabinet bestudeert momenteel het Jaarverslag. De Europese Rekenkamer geeft over het jaar 2010 geen goedkeurende verklaring af (Déclaration d'Assurance). Het gemiddelde foutenpercentage van de gehele EU begroting 2010 berekent de Europese Rekenkamer op 3,7% (onrechtmatig besteed) waarmee een materieel belang gemoeid is van circa 4,5 miljard euro. Over 2009 waren deze cijfers respectievelijk 3,3% en circa 3,7 miljard euro. Ongeveer 80% van de EU begroting wordt uitgegeven onder het beheer van de lidstaten zelf, waar circa 90% van de fouten te vinden zijn. De begrotingscategorie «Cohesie/Energie/Vervoer» laat een verslechtering zien (7,7% fouten), maar er zijn ook verbeteringen zichtbaar in andere categorieën zoals Onderzoek. Wat betreft de werking van de beheers- en verantwoordingssystemen is het beeld «gedeeltelijk doeltreffend». Daarnaast signaleert de Europese Rekenkamer een risico vanwege toenemend gebruik van voorfinanciering (aan lidstaten) door de Europese Commissie, zonder dat de werkelijk

gemaakte kosten toereikend inzichtelijk zijn. Vooral bij gebruik van zogenoemde «financiële instrumenten» speelt dit risico.

15. Icesave

Ten opzichte van de vorige Geannoteerde Agenda van de Eurogroep en Ecofin Raad (7 en 8 november jl.) zijn er geen verdere ontwikkelingen met betrekking tot Icesave.